

DOBAR ODJEK PROJEKTA "MoveSmart"

Uvođenje električnih bicikala pun pogodak

Početkom srpnja u Puli je startao pilot-projekt sustava električnih bicikala pod nazivom Bičikleta, kao prvi javni servis za prijevoz biciklima koji se može koristiti na području grada. Projekt realiziran u sklopu MoveSmart projekta finansiranog iz europskih fondova između ostalog, ima za cilj procijeniti potrošnju energije i utjecaja na okoliš te testirati intenzitet i način korištenja električnih bicikala.

Krajnji je cilj izrada aplikacije MoveSmart pri čemu građani i gosti sudjeluju koristeći bicikle te u realnom vremenu javljaju nadležnim vrijeme, sudjelovanje u prometu, zastoje, radove na prometnicama i ostalo. Tako će projekt MoveSmart razviti planer putovanja koji prikazuje najoptimalniji put za energetsku učinkovitost i ekološku mobilnost u urbanim sredinama, a

S obzirom da se Pula obvezala do 2020. godine smanjiti emisije štetnih plinova, ovim projektom omogućuje se bolja mobilnost po gradu i planirano smanjenje emisije štetnih plinova, te se na praktičan način čuva okoliš

da se Pula obvezala do 2020. godine smanjiti emisije štetnih plinova, ovim projektom omogućuje se bolja mobilnost po gradu i planirano smanjenje emisije štetnih plinova, te se na praktičan način čuva okoliš.

Da je ovako nešto očito bilo potrebno Puli, pokazuje što je planiranih 300 kartica, pomoću kojih se može besplatno unajmiti bicikl na dva sata, planulo u trenu. Brojni turisti i građani odmah su pohitali u prostorije centra EDIC Pula na Giardinima kako bi se među prvima registrirali i podignuli kartice koje im osiguravaju besplatno korištenje osam električnih bicikala na području grada, a koje vrijede godinu dana.

-Nakon velikog interesa i podijeljenih 300 kartica, praktički već na samom startu, odlučili smo se uvesti i dodatne kartice s dnevnim kodom jer bilo je

puno zainteresiranih turista, ali i naših građana, koji su željeli koristiti električne bicikle. Također, ukoliko se sustav bude širio, oni će imati prednost pri dobivanju novih kartica. Interes je uistinu velik, turisti se konstantno raspituju za projekt i "skidaju" besplatnu aplikaciju sudjelujući tako u projektu, pojašnjava voditeljica gradskog odsjeka za EU politike, međunarodnu suradnju i informiranje Kristina Fedel Timovski.

Pojašnjava i buduće, već navedeno, širenje sustava, pa će se tako vozni park proširiti za deset novih bicikli za što su već dobivena sredstva. Usto, navedeno je mogućnost da se od Fonda za zaštitu okoliša dobiju dodatna sredstva kroz poticanje ovog programa kojim se štiti okoliš.

Iako je bilo navedeno da će Grad Pula izgraditi, uz

dvije na Giardinima i kod Tržnice, još jednu baznu stanicu za bicikle, i to vjerojatno na frekventnoj turističkoj lokaciji kako bi turisti mogli koristiti ovo javno prijevozno sredstvo do grada i nazad, dosadašnje korištenje bicikala pokazuje da mnogo više prometuju prema različitim gradskim lokacijama. Stoga će se o izboru treće stanice odlučiti nakon podrobnih analiza i potreba korisnika.

Inače, Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost već je odobrio nadogradnju ovog projekta s 182 tisuće kuna čime će se nabaviti još deset bicikli, a kandidirano je i još nekoliko lokacija po gradu gdje će se izgraditi stanice, pa bi uz povrat, investicija u infrastrukturu i opremu praktički bila sto posto bespovratno financirana.

Goran ROJNIĆ

PROGRAM "EURODYSSEE" MLADIMA PRUŽA MOGUĆNOST

Prvi put mi je platio da idem u

Imate predivne plaže, jako je lako doći bilo gdje autom, busom ili pak pješice, nije skupo, svaki je dan otvorena tržnica sa svježim namirnicama, u hrani se osjeća utjecaj Italije, Austrije, Bosne, Turske, a ljudi su iznimno prijateljski raspoloženi. Tako na situaciju gledaju stranci koji se nađu u Istri

Piše Paola BARIČEVIĆ

Eurodyssee je program za mlade oformljen još 1985. godine, s ciljem što bolje integracije u svijet rada. Od 1996. godine otkada ga provodi i Istra, tada prva županija u Hrvatskoj, u jednu od 40-tak europskih regija, uputilo se 157 osoba. Dok su naši roditelji putovali unutar bivše Jugoslavije, a neki stariji od nas tek su kao studenti učili o programima razmjene, u isto su vrijeme vršnjaci iz zapadnih europskih zemalja svaki semestar najnormalnije pakirali svoje kofere i obrazovali se u nekoj stranoj zemlji.

U Istru stiglo 117 mladih

U Istri se to omogućilo preko Eurodysseye, 30 godina "starog" međunarodnog programa razmjene mladih unutar članica Skupštine europskih regija u čemu je naša Županija aktivna od '96. Od tada do danas, kroz Istru je protutnjalo 117 osoba, a iz Istre se u jednu od četrdesetak regija uputilo njih 157. Njihova su iskustva jedinstvena, neprocjenjiva, a njihovi su profili u potpunosti različiti, veže ih samo volja i želja za novim izazovima.

Tridesetogodišnjakinja Jeanne Forjonnelle u Istru je došla iz Pariza gdje studira umjetnost i dizajn i povremeno radi kao fotografkinja. Jeanne je o programu čula od prijateljice, ujedno i sudionice godinu ranije. Mala preporuka bila je dovoljna za pakiranjem prtljage.

-Svidjela mi se pomisao za dobivanjem zanimljivog radnog iskustva, zabavom i provođenju ljeta daleko od velikog grada, govori nam, misleći pritom na naš najveći istarski grad.

Evo zašto se kaže da je ljepota u očima promatrača ili da je se stvar perspektive. Dok mi u Istri hrlimo u Pulu, našem najvećem gradu na poluotoku kako bismo tamo pronašli posao, Paržani mu bježe u zaklon od svoje metropole.

Oduševljeni ljudima i Istrom

-Iskustvo koje sam dobila mnogo je više od onoga što sam očekivala, posao je bio zanimljiv, ali ljudi su ono što me oduševilo, kaže Jeanne. Čak toliko da je usavršila hrvatski, pa one male neobvezatne razgovore vodi upravo na našem jeziku. Eurodisejci u Istru dolaze isključivo ljeti, a razlog tomu ne treba pretjerano objašnjavati. Zimi se ovdje teže može naći posao za njih, povrh tisuće nezaposlenih sezona, a k tome su i zabavna zbivanja u zatišju. Ljeti je pak problem stambene prirode. Naime, kada se i najmanji slobodan prostor prenamijeni u onaj za namjam, teško je naći stanodavca koji je voljan za "turističku" cijenu ponuditi stan eurodisejcima.

Ovoga je ljeta družinu upotpunjavala još jedna Francuskinja. Beatrice Germany je povod za prijavu našla u želji za inozemnim radnim iskustvom. I dok

Boravak iskoristili i za avanturu

mnogi Hrvati posežu za inozemstvom kako bi pronašli bolje plaćen posao, postoje oni koji kod nas vide svoju priliku. -O Eurodysseyi sam čula na forumu za međunarodne mobilnosti i učinio mi se kao savršena prilika za odlazak u drugu zemlju i stjecanje radnog iskustva bez da suviše bri nem o smještaju, kaže, jer upravo se za to brine i plaća regija domaćin, u ovom slučaju Istarska županija. Tako Beatrice u Puli bezbrižno boravi 3 mjeseca unutar kojih je savladala jezik za koji naglašava da se namučila s izgovorom. Stvar nije

olakšavala ni činjenica da je radila na recepciji jednog pulskog hostela u koji manom svraćaju stranci.

U slobodno vrijeme, nema slobodnog vremena. Zvuči strože no što jest. U organizaciji domaćina, eurodisejci idu na izlete Istom. Radi zabave, ali i upoznavanja regije u kojoj se nalaze. - Posjetili smo Plitvice, Učku, Hum, spilje, degustirali smo vina i pršut, govori Beatrice. - Zahvaljujući tome mogla sam dati konkretnе upute, preporuke i informacije gostima u hostelu, priča nam. Iz portugalske

Madeire u Istru je stigla 24-godišnja Joana Castro, najmlađa eurodisejka, ujedno i socijalna radnica kola je svoju diplomu stekla prije 3 godine.

-Imam mnogo iskustva s volontiranjem u institucijama koje brinu za starije i nemoćne, one bez osiguranih financijskih sredstava ili bez obitelji, kaže. "Radila sam i u skloništima za žene žrtve nasilja u obitelji, a sve me to izgradilo kao osobu s čvrstim karakterom, dodaje i otkriva da se na Eurodysseye prijavila sasvim slučajno, u pauzama raz-

mišljanja upisati magisterij ili ne. Između Barcelone i Hrvatske, Joana je Istru odabrala na temelju preporuke koordinatora. "Rekao je 'gle, nećeš požaliti, poslali smo prošle godine dečka tamo i bio je oduševljen", govori Joana. I to je bio okidač. U Puli se zaposlila u Dječjem domu Pula gdje je isprva poteškoča bio jezik.

O programu čuo usred Atlantika

- Ipak, ništa me nije toliko prepalo da odustanem, veli nam. Joana priznaje da bi teško mogla zamisliti bolji program.

- Imate predivne plaže, jako je lako doći bilo gdje autom, busom ili pak pješice, nije skupo, svaki je dan otvorena tržnica sa svježim namirnicama, u hrani se osjeća utjecaj Italije, Austrije, Bosne, Turske, a ljudi su iznimno prijateljski raspoloženi. Tako na situaciju gledaju stranci koji se nađu u Istri.

Marc Puig stigao je iz Sant Just Desverna, grada blizu Barcelone. Professor je geografije i ljubitelj

Putovanja čine ovaj program posebno zanimljivim

Mladi Euroljani oduševljeni Istrom i ljudima

DA UPOZNAJU RAZLICITE KULTURE I NAUČE JEZIKE

netko u školu!

Imali priliku posjetiti razna istarska mesta

mnogih hobija, od pješaćenja, košarke i odbojke te zaljubljenik u glazbu i znatiželjan po pitanju različitih socijalno-urbanih aspekata, kaže. Marc je o Eurodysseu čuo usred Atlantika kada je na Azoresimu, portugalskom otoku usred ocena bio pripravnik i upoznao jednog Puležana. - Nisam se dvoumio hoću li se prijaviti na odlazak u Istru, najviše zbog toga što sam oduvijek želio živjeti u nekoj od zemalja južne Europe, kaže.

Marc je svoj tromješčini dom našao na pulskoj Stoji, a posao u jednoj turističkoj agenciji. Slobodno vrijeme je kratio putovanjima po Hrvatskoj i susjednoj nam Austriji i Sloveniji, a najveća prepreka za boravka na poluotoku, bio mu je jezik. - U Hrvatskoj ljudi jako dobro znaju engleski, pa mi je to uvelike olakšalo situaciju. Svakome bih preporučio život u inozemstvu, daleko od komfornog prostora, jer nakon povratka kući vi ste bolja verzija samega sebe govori Marc.

Iz Valencie je u Istru stigla Neus Climent Montell koja je u našem razgovoru bila sjetna, pomalo tužna. Njoj je naime na isteku tromješčini boravak i sudjelovanje u programu. Kao diplomirana ekologinja, Neus je svoje rad-

no mjesto našla u Natura Histrici, kao vodičkinja u Romualdovoj pećini iznad Limskog kanala.

- U Valenciji je Eurodyssea jako popularna, a to je dobro jer možete čuti puno o programu. S druge strane, baš zbog toga je teško upasti i čeka se i po nekoliko godina. Ovdje u Istri osjećam se kao kod kuće, ljudi su jako otvoreni i dobri domaćini, ujedno i puno rade pa nam je to bio problem pri organizaciji izleta. Sviđa mi se dijalekt, shvatila sam da ima sličnosti s dijalektom u Valenciji što je jako simpatično nagašava, Neus.

Učenje jezika neprocjenjivo

Da ljubav ide kroz želudac, odavno se zna, a isto je i u slučaju s ljubavlji prema nekoj zemlji ili regiji. - Sviđa mi se mediteranska gastronomija i tradicionalni okusi koji me podsjećaju na dom, nadam se da to nećete nikada izgubiti i da fast food nikada neće zamijeniti vašu kuhinju, kaže nam Neus. Kako nam se svima često učini da je trava kod susjeda uvjek zelenija, inozemni euroodisejci pravu su osvježenje ovakvim svojim razmišljanjima.

- Sviđaju mi se vaše prirodne plaže i parkovi, u Španjolskoj je čitava obala

uništena velikim resortima hotela i bazena. Poštovanje prema prirodi trebalo bi biti jače od onog prema turizmu, smatra naša sugovornica. U isto vrijeme, u Španjolskoj se nalazi i Pu-ležanka Vedrana Bakša.

- Prvi put sam čula za program još prije 10 godina od tadašnje kolege na poslu koja je bila u Španjolskoj, kaže. No uvjek je nešto drugo bilo bitnije, fakultet, veza, posao. Želja je dugo tinjala i nije se ugasila. - Prijavila sam se prvenstveno radi učenja novog jezika i isku-

stva života u nekoj drugoj zemlji, jer realno, ovo je najbolji način za naučiti i usavršiti jezik, veli. Unatoč dobitnoj gornjoj granici od 30 godina, Vedrana je ipak uspjela naći način da se i ona uključi.

- Katalunija je, uz još neke regije, proširila kriterij do 32 godine i eto me tako u Barceloni. Radim u jednom umjetničkom centru, a posao se poklapa s onime što sam diplomirala i bio je točno opisan na natječaju. Pomažem oko katalogizacije i inventarizacije biblioteke, arhiva i baštine, slika, skulptura i slično, priča Vedrana.

No nisu svi bili te sreće i nekima je "koma" na poslu, prenosi nam iskustva nekih svojih kolega. Poznati po siesti, ako ste kod Španjolaca na Eurodysseyi, dobiti ćete i pravi godišnji. - Ja sam svoj iskoristila za 10 dana putovanja po Baskiji, Bilbau, Gerniki, San Sebastianu, Tolosi, Pamploni, a vikende sam iskoristila za putovanja po Kataluniji, Valenciji, Figueresi i Costa Bravi, Igualadi, Sitgesu. Sve su to dragocjena iskustva i osobno mi je žao što sam tek sad otišla negdje. Da mogu opet, svaki semestar bih tražila novi grad i(l) zemlju, a ovo je prvi put da mi je netko platilo jer sam išla u školu, sa smijehom zaključuje Vedrana.

Martina Draščić studenica je kulturologije i spada među one koji su nešto duže čekali svoju Eurodysseyu. Doduše ne zbog navale, već zbog osobne odluke da se najprije treba završiti fakultet a potom zaposliti, što u Hrvatskoj nije lako. Ovaj program to znatno olakšava.

- Živim u Murciji u Španjolskoj, a radim na jednom privatnom sveučilištu u uredu za protokol. Iskustva euroodisejaca su različita. U Murciji se za smještaj euroodisejci moraju snaći sami nakon

prvog mjeseca boravka. To je bio izazov! Nov si u nepoznatoj zemlji, i to u regiji u kojoj se ne govori Castillano, nego Murciano i trebaš napraviti 40 poziva jer naravno nitko ne želi iznajmiti stan na samo nekoliko mjeseci, zaključuje Martina.

Putovanja oplemenju život

Iz Vodnjana se u Portugal uputila Ana Mirković. - Mislim da ništa ne obogaćuje nečije znanje i svjesnost različitih načina razmišljanja i življena kao putovanje. Istru vidim kao svoju bazu i dom, jer naravno tu su obitelj i prijatelji, ali nekad je potrebno maknuti se od svakodnevne rutine. To je samo jedan od mnogih razloga zašto sam se prijavila. Kod odabira

U studenom novi natječaj

Budući da postoji veliki interes za sudjelovanje u ovom programu, Istarska županija svake dvije godine objavljuje natječaj za prikupljanje prijava radi utvrđivanja liste kandidata za sudjelovanje u programu. Natječaj će u studenom biti objavljen u Glasu Istre i na službenim stranicama Istarske županije.

regije Madeire u kojoj želim odraditi svoj poslovni staž, presudilo je nekoliko elemenata. Prvi je bio portugalski jezik koji sam htjela savladati, što se još uvjek nije dogodilo jer sam pretežno okružena Španjolicima, tako da će biti jedna od rijetkih koja se vratila iz Portugala pričajući španjolski, ali znam naručiti kavu i na vrlo tečnom portugalskom reći kako ne pričam portugalski, govori uz smjeh Ana i dodaje:

- Tu je naravno i posao koji bi odgovarao mojim kvalifikacijama a Madeiri

me privukla i priroda, more i planine na relativno malom prostoru. Stoga, svaki slobodan trenutak provodim pješačeći po planinama i po popularnim "levadama", kanalima koji služe za dovod vode s planina na poljoprivredna područja, kaže nam.

Nije se gastronomija dopala samo euroodisejima koji borave u Istri, i oni "naši" otkrili su blagodati prehrane. - Ovisna sam o marakuji, voću koji je kod nas nemoguće kupiti, a ovde je imao na svakom koraku. Ana radi u Funchalu, najvećem gradu na otoku, u samom centru grada u nekadašnjem Isusovačkom koledžu.

- Radim vođene ture na engleskom jeziku za posjetitelje. Posao je vrlo lagan, iako je na početku trebalo usvojiti mnogo informacija o samoj lokaciji. Sama svrha tura, osim predstavljanje koledža posjetiteljima, humanitarnog je karaktera, jer se kroz kupljene karte i donacije, prikuplja novac za pomoć u obrazovanju studenata slabije platežne moći. To mi nekako čini moj posao još i dražim.

Svoje je dojmove ispričala i jedna Vrsarka koja se nalazi upravo tamo odakle potječe naše prve sugovornice. Dok su Jeanne i Beatrice iz velikog Pariza pobegle u Istru, ova se sudionica uputila u prijestolnicu Francuske. Una-toč skupoci i neurednosti grada, ona ne žali ni za čim. Sve u svemu, čini se, da je svatko od sudionika mogao iz programa izvući ono zbog čega je prvočno i osmislio. Prije svega, da mladima omogući stjecanje profesionalnog iskustva, da nauče ili usavrše strani jezik te da naposljetku iskuse živjeti na stranom terenu.

Program je ujedno i sjajna promocija regije jer oni koji u Istru stignu preko Eurodysseye, glas šire dalje. Ovogodišnja ekipa teško da bi mu našla ikavu zamjerku. Ipak, Beatrice nadodaje kako bi se tečaj hrvatskog trebao održavati tijekom čitavog boravka. I Vedrana bi preokrenula "jezične stvari".

- Nije fora biti 4 tjedna u grupi s Azijatima koji slabo govore i engleski, a kamoli španjolski, kaže. Koordinatorica programa za Istarsku županiju Gordana Široli, smatra da je ipak najveća prepreka ona finansijske prirode.

- Naime, svaka regija domaćin, pokriva trošak boravka sudionika na njenoj području, intenzivnog tečaja jezika, boravka, kulturnih aktivnosti, gradskoga prijevoza te naknade za životne troškove, zaključila je Široli.

ADRENALINSKI PARK U GLAVANIMA: JEDNA OD STVARI KOJE TREBA PROBATI U ISTRI PREMA TRIP ADVISORU

Nezaboravna adrenalinska pustolovina u srcu Istre

Glavani park započeo je s radom 1. lipnja 2011. godine i gotovo istovremeno postao atrakcija među domaćim i stranim posjetiteljima. Da nije riječ o slučajnosti, govore certifikati koje je park u međuvremenu stekao i to onaj udruge "European Ropes Course Association" kojom se dokazuje da se staze svake godine pregledavaju i kontroliraju da li ispunjavaju vrlo visoke standarde sigurnosti

Piše Sandra ZRINIĆ TERLEVIC
Snimio Milivoj MIJOSEK

Već godinama jedna od najbolje ocijenjenih istarskih destinacija na TripAdvisoru je adrenalinski park u Glavanima smješten na cesti Barban-Vodnjan. Štoviše, govor se o jednom od mjesa koje zasigurno treba vidjeti i probati u Istri. Zašto? Formula je jednostavna: doza hrabrosti, doza ljestvi, nasmijano osoblje, smijeh, strah i pobjeda nad samim sobom. I doista, u parku se izmjenjuju lica, svjetski jezici, vrištanje i smijeh...

Kontrola i sigurnost

Istina je, kotiramo sve bolje iz godine u godinu. Ali i trudimo se, želimo biti sve bolji i to naši gosti prepoznaju. Uvodimo nove stvari, širimo park, ali mislim da je najvažnija stvar ljubaznost prema gostima, pomoći koju im daјemo, objašnjena i podršku da prevladaju svoje strahove, prođu kroz naše zabavne adrenalinske staze i sretni odu svojim kućama noseći lijepo

Sve počinje stavljanjem vrlo kvalitetne opreme

Vik i Nefi te njihova djeca, 7-godišnji Noah i 4-godišnja Zoe

U Glavani parku nude se tri staze na različitim visinama

Lani smo naime sveukupno u parku imali oko 10 tisuća gostiju. No, treba uzeti u obzir da je lanjsko ljeto bilo izuzetno kišno što nam ide u prilog jer ljudi ne mogu na more. S obzirom da je ovo ekstremno vruće ljetno, doista ovim rezultatom možemo biti zadovoljno i nismo ga očekivali, kaže nam Bulić.

Ove godine, u prvih osam mjeseci, bilježimo 15 posto više dolazaka nego lani, a nadamo se da će tako i ostati do kraja godine.

Aerotrim i ljljačka za kraj

Zatim slijedi kratka, ali detaljna trening-demonstracija na tlu da bi posjetitelje, velike i male, uputili u upo-

trebu opreme kod penjanja i snalaženja na visinskima staza. Nakon treninga treba provesti nekoliko minuta na 2-metarskoj "žutoj stazi" koja je prilagođena djeci i uvježbavanju, a potom se kreće na penjanje na 6 metara visoku "plavu stazu" koja, nakon prelaska deset raznovrsnih igara-prijelaza,

završava uzbudljivom, 113 metara dugom zip-linijom. Tada oni najhrabriji mogu krenuti dalje na 10 metara visoku stazu koja također završava zip-linijom dugom 113 metara s puno zahtjevijim, ali uzbudljivijim izazovima poput skateboarda, visećeg trapeza, paukove mreže itd.

Svi oni koji preduvrijeku "crne staze" nastavljaju na Đavolji prijelez, penju se opet na crnu razinu prelazeći tri igre, 80 metara dugačku zip-liniju koja ih dovodi do ogromnog visećeg mosta preko doline koji se sastoji od 4 zip linije, dugačke skejtboard staze, tri luda mosta te vrhunske

35 metara dugačke vožnje monociklom na 12 metara visine. Jednom zip linijom preteći se čak 120 metara dolje na 20 metara visine u skupljajući novu atrakciju, 3G ljljačkom s 11 metara visine uz tri metra slobodnog pada.

Ljljačka je konstantno proglašavana najuzbudljivijom adrenalinskom atrakcijom u istinskom okruženju, kaže

jenom atrakcijom u našem parku, ističe Bulić, a iako je od lani trebala biti osposobljena i nova atrakcija, zorb ball, to se lani nije dogodilo jer su stalne kiše podlokalnale stazu, dok je ove godine svoju slabost pokazala i sama zorb lopta.

Sada očekuju novu, ekstremno jaku loptu, a tada će i ova atrakcija postati dostupna. U toj će lopti dvije osobe sjediti osigurane i vezane pojasom te se otkoritljati nizvodno kroz dolinu. Staza se proteže u dužini od 100 metara sa spustom s 12 metara visine. Nevjerljivo je da se može dobiti takav izazov!

Glavani park - "svijet u malom"

A do tada svi se posjetitelji rado upuštaju u izazov aerotrima, sprave uz pomoć koje je moguće vrtjeti se u sve strane vezani za ruke i noge.

Kako saznajemo, u park su, osim već udoma-

Staza za najmlađe ujedno je i zagrijavanje za one starije

Poslastica za kraj - ljljačka sa 11 metara visine

Najmladi ponekad pobijede strah brže nego stariji

Tajana Ujić iz Pule s nečakinjom i njenom prijateljicom još razmišlja o penjanju

ćenih gostiju iz Njemačke, Austrije, Italije, Slovenije i drugih evropskih zemalja, ove godine imali i posjetitelje iz Kolumbije i Kambodže te puno njih iz Izraela. Lani su imali i Palestine koji su stigli i njihovom mladunčadi te, uvjek prijateljski "raspoloženim" mačkama i psima.

U parku smo za našeg posjeta zatekli obitelj Wolsing iz Nizozemske. Kako su nam ispričali, odjeli su u kampu Lanterna u Poreču i tamo su uzeli prospekt te su odlučili doći i posjetiti Glavani park. Sličan adrenalinski kamp posjetili su, kažu nam, i u Francuskoj, a ovdje se odlučili doći ponajprije zbog dijeca 8-godišnjeg Jessea, 6-godišnje Pleun i 5-godišnje Maud. No djeci je "plava staza" na 6 metara visine ipak bila preveliki izazov te se mama odlučila s njima vratiti na sigurno tlo, dok je odvažni tata ipak odradio i plavu i crnu stazu. Kažu da će svakako ovaj park preporučiti svojim prijateljima u Nizozemskoj, ali i onima koji s njima ljetuju u kampu Lanterna jer su sigurno svidjelo. Tek su kratko primijetili da visinski izazovi ipak nisu za malu djecu, odnosno mlađu od 8 godina, ali za starije su, kažu nam, itekako veliki izazov.

Obitelj Dizdarević začeli su u pripremama za prvi uspon. Stigli su, kažu nam, iz Londona. Vik i Nefi te njihova djeca, 7-godišnji Noah i 4-godišnja Zoe, ujedno su, kažu nam, u ovakvom adrenalinskom parku.

- Odjeli smo u Puli, a s obzirom da je tmuran dan nismo mogli na more pa nam je prijateljica savjetovala da dođemo ovdje s djecom i zabavimo se. Doista nam je trebalo malo akcije i mislim da nismo pogriješili. Iako se i djeca penju visoko, nije nas strah, jer ova oprema koju su nam stavili izgleda pouzdana, kratko nam je rekla Nefi prije penjanja.

Toliko hrabrosti nije smogla Tajana Ujić iz Pule. Kaže da je dosad planirala više puta doći, ali uvjek se nešto izjavljivo. Ovaj put došla je da bi se njeni nečakinji iz Buja, koja je došla sa svojom prijateljicom, zabavila.

- Prvi put smo sada tu i za sada smo se zadržali na tlu, dok su se djevjice isleigrati u mrežu. Još malo skupljamo hrabrosti i onda ćemo, vjerujem, i mi odraditi krenuti na staze. Vidjet ćemo, rekla nam je Ujić.

I dok napuštam park praćeni laganim pljuskom, iza nas uočavamo sve više i više gostiju. Mlađu skupinu Talijana koji su u nedoumici mogu li se penjati unatoč kiši. No, zahvaljujući uvježavanju i lagandom bodrenju raspoloženih vlasnika, nisu mogli odoljeti i hrabro su se upustili u jednu nezaboravnu adrenalinsku pustolovinu u srcu Istre.

KROZ PROJEKT "SINERGIA", AZRRI NA GORTANOVOM BRIJEGU OTVORIO ENERGETSKI HELP DESK

Ušteda energije za poljoprivrednike

Za dobrobit istarske poljoprivrede

Athava M. Mljošek

Edukacijski gastronomski centar Istra

Energetski help - desk ne radi samo na Gortanovom Brijegu, već jednom tjedno i u Puli, gdje AZRRI-jevi informatori gostuju u informacijskom centru EDIC na Giardinima gdje se mogu dobiti sve informacije o energetskoj učinkovitosti u poljoprivredi, ali i o mjerama i potporama za ruralni razvoj

Piše **Gordana ČALIĆ SVERKO**

Zgrada AZRRI-jevog Edukacijskog gastronomskog centra Istra na Gortanovom Brijegu kraj Pazina od lipnja je bogatija za još jedan ured, energetski help - desk, koji je opremljen i uspostavljen u sklopu EU projekta SINERGIA. Svojevrstan je to servis istarskim poljoprivredno- prehrambenim tvrtkama koje na jednom mjestu mogu dobiti sve potrebne informacije o mjerama za poboljšanje energetske učinkovitosti. Drugim riječima, na raspolaganju je svima koji u istarskom poljoprivrednom sektoru žele uštedjeti energiju, a time i novac.

Prvi u Hrvatskoj

Projekt SINERGIA "Povećanje energetske učinkovitosti prijenosom inovacija poljoprivredno-prehrambenim tvrtkama Mediterana" financirao se iz europskog programa MED koji je trajao 25 mjeseci i završen je krajem lipnja. Ukupna vrijednost je dva

milijuna eura, od čega 196.000 eura bilo namijenjeno za AZRRI- Agenciju za ruralni razvoj Istre d.o.o. Pazin.

U sklopu projekta SINERGIA, uređeno je 110 četvornih metara prostora na prvom katu AZRRI-jeve zgrade na Gortanovom Brijegu, s više funkcionalnih prostorija: učionicom za tečajeve, seminare i javna događanja, uredom u koji je smješten i tim za razvoj europskih projekata i energetskim help-deskom.

Help - desk ne radi samo na Gortanovom Brijegu, već jednom tjedno i u Puli, gdje AZRRI-jevi informatori gostuju u informacijskom centru EDIC na pulskim Giardinima i tamo su na raspolaganju za informacije o energetskoj učinkovitosti u poljoprivredi, ali i o mjerama i

Promicanje energetske učinkovitosti u poljoprivredi

U cilju promicanja energetske učinkovitosti u poljoprivredi postignut je dogovor i s tvrtkom Riteh d.o.o., liderom na području energetske učinkovitosti u Hrvatskoj, o održavanju besplatnih edukacija, u prostorijama energetskog help- deska. Radionice će biti namijenjene poljoprivredno prehrambenim tvrtkama s ciljem što većeg povlačenja sredstava na natječajima Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost.

- U budućnosti će biti sve veći naglasak na energetsku učinkovitost u poljoprivredi, kao i uzgoj sirovine za proizvodnju biogoriva. U takve projekte uključiti će se i AZRRI d.o.o. Pazin sa svojim energetskim help - deskom, s obzirom da za to postoji mogućnost, ističe Kapuralin.

Projektni partneri SINERGIE

Partneri na projektu SINERGIA su ENEA -talijanska nacionalna agencija za nove tehnologije, energiju i održivi gospodarski razvoj, FEDERALIMENTARE - talijanski savez prehrambene industrije, CRITT-PACA - Francuski regionalni centar za prijenos inovacija i tehnologija u poljoprivredno- prehrambenom sektoru, FIAB - Španjolski savez za industriju hrane i pića, SEVT -Savez grčke prehrambene industrije, CRES -Grčki centar za obnovljive izvore energije, GZS Slovenska gospodarska komora gospodarstva i industrije, AZRRI - Agencija za ruralni razvoj Istre d.o.o. Pazin te SETBIR- Turska unija za mliječne proizvode, govedo i prehrambenu industriju.

Cilj projekta SINERGIA je poticanje prijenosa tehnologije poljoprivredno prehrambenim tvrtkama malog i srednjeg poduzetništva u sedam mediteranskih zemalja uključenih u projekt; Italija, Francuska, Španjolska, Slovenija, Hrvatska, Grčka i Turska. Konkretnе tehnološke mogućnosti pružene su u sedamdeset pilot tvrtki u mediteranskim regijama. Od toga je AZRRI na području Istarske županije u

projekt uključio sedam malih i srednjih poljoprivredno-prehrambenih tvrtki iz sektora mesne i mlječne industrije i proizvodnje maslinovog ulja.

Edukacija

- Te su tvrtke kroz projekt dobine edukaciju o energetski učinkovitom poslovanju održanu kroz dvije radionice, energetski pregled objekata te elaborat s analizom potrošnje svih energije

Jasenka Kapuralin

na svjetskoj izložbi EXPO 2015 u Miljanu.

Kroz projekt se uspostavio i online Sustav podrške odlučivanju (DSS), preveden na nekoliko nacionalnih jezika koji je napravljen upravo kako bi služio svim poljoprivredno-prehrambenim tvrtkama malih i srednjih poduzeća. FET (Food Energy Technology) baza podataka je online repozitorij stavki koje se mogu sortirati po sektoru, postupku proizvodnje (kuhanje, pasterizacija, sušenje, hlađenje), servisu (osvjetljenje, hlađenje, grijanje, komprimiran zrak), a sadrži trenutno dostupne najbolje tehnologije i iskustva. Uz to, kreiran je i ATLAS, popis najboljih postojećih tehnologija energetske učinkovitosti.

Online sustav

Nadalje, nabraja Kapuralin, organizirani su i nacionalni seminari za jačanje kapaciteta i radionice na kojima su prezentirani rezultati projekta te predstavljeni nacionalni help - desk servisi za podršku na temu energetske učinkovitosti.

AZRRI je prepoznala važnost kontrole potrošnje energije i vode te je jedini partner koji je u sklopu projekta, a u suradnji sa tvrtkom Rudan, na dvije lokacije instalirao sustav daljinskog nadzora potrošnje energije i vode s prikazom podataka na računalno-poslovnom sustavu Energo Monitor, a koji se koristi i u informatičko-edukativne svrhe.

Pozitivan učinak projekta SINERGIA vidljiv je kroz smanjenje troškova za energiju i vodu, povećanje konkurentnosti te uspostavu sustava gospodarenja energijom koji je ujedno i prvi korak prema uvodenju međunarodnog sustava upravljanja energijom - ISO 50001.

NATURA HISTRICA MOŽE SE POHVALITI SUDJELOVANJEM U BROJNIM EU PROJEKTIMA

Od očuvanja krajolika do zaštite šuma i špilja

Ovih dana završavaju se i aktivnosti vezane za EU projekt GREEN4GREY - Šume za gradove, u sklopu kojeg su u Park šumi Zlatni rt u Rovinju obilježeni pristupi šumi, zasade stablašice po povijesnoj matrici, uređeno dječje igralište i dvije staze, a u starom kamenolomu postavljena je i oprema za slobodno penjanje koja već privlači brojne zaljubljenike u ovaj sve popularniji oblik rekreativne aktivnosti.

Piše Borka PETROVIĆ

Javna ustanova Natura Histica već godinama uspješno sudjeluje u brojnim europskim projektima. Koji su projekti odradeni, koji se planiraju te kakva su njihova iskustva koje su stekli kroz EU projekte popričali smo s ravnateljem ove ustanove Elvisom Zahtilom. Među već odradenim projektima, Zahtila ističe KaPO, projekt koji je s hrvatske strane provela općina Medulin u partnerstvu s nevladinom udrugom za zaštitu okoliša Zelena Istra i javnim ustanovama Kamenjak i Natura Histica.

Kuća prirode Kamenjak

Projektom je poboljšano održivo upravljanje zaštićenim područjima, krajolikom Donji Kamenjak i medulinskим arhipelagom te su pojačane mјere zaštite prirode. Na području zaštićenog krajolika Kamenjak uređen je znatan broj pješačkih i biciklističkih staza, dok su odredene ceste zatvorene za promet kako bi se posjetiteljima omogućio što kvalitetniji boravak u prirodi. Osnovana je i Kuća prirode Kamenjak u Premanturi s edukacijskim centrom.

Tu su zatim, kako dodaje, brojni projekti koji se

Speleološko društvo Istra

Popularizacija speleologije

Rade i na revitalizaciji rovinjske šume Zlatni rt

tiču speleologije - zaštite špilja, obrazovanja speleologa. Projektom Underground Istria u vrijednosti od 136.936 eura sanirano je devet otpadom najugroženijih speleoloških objekata u Istri, uspostavljen katalog speleoloških objekata u Istarskoj županiji te izrađen elaborat valorizacije tih objekata iznimno prirodne vrijednosti.

Nastavak tog projekta je Projekt KUP (Karst Underground Protection) kojim se uredila i opremila Speleo kuća u obnovljenoj staroj i napuštenoj školi u Vodicama.

- Upravo se ovih dana u Vodicama privode krajoliku sve aktivnosti projekta

ŽIVO! Život - Voda! provedenog uz finansijsku potporu Europskog fonda za regionalni razvoj putem Operativnog programa Slovenija-Hrvatska. Kako veli Zahtila, ovaj je projekt osmislen s ciljem zaštite krškog vodonosnika i krških izvora vode na pograničnom području Slovenije i Hrvatske. Uz vodećeg partnera projekta, Istarsku županiju, partneri na projektu su osim Nature Histica i Institut za istraživanje krša iz Postojne, Gradevinski fakultet Sveučilišta u Rijeci te Nacionalni laboratorij za zdravlje okoliša i hranu iz Kopra.

- Ovaj je projekt logičan nastavak uspješno provedenog EU projekta

Više projekata - više zaposlenika

“Trudimo se imati što više projekata jer je to jedina mogućnost za programske aktivnosti ustanove budući da su dotacije iz proračuna dosta samo za takozvani hladni pogon”, veli Zahtila.

Dodata na pogodnost, dodaje, što putem projekata i za rad na njima, mogu zaposliti nove djelatnike, veli Zahtila dodajući kako je jedini hendikep što se tiče javljanja na projekte to što su kao ustanova na proračunu županije, a u projektima se traži vlastito financiranje od 15 posto. Također je, kako dodaje, problem predfinanciranje, budući da sredstva na račun dolaze nakon šest mjeseci od godine dana. Taj im je međuperiod onda problem pokriti jer nemaju svojih sredstava na računu. No, i tu im, dodaje, uskače kao pomoć županija koja to predfinanciranje preuzima na sebe. Cilj im je, zaključuje, da se u takvo nešto polako uključuju i gradovi na čijem se području projekti provode.

KUP. Osim proširene partnerske strukture, projekt ŽIVO! ima veću usmjerenost na uspostavu adekvatnog monitoringa izdašnosti i kvalitete izvorista voda pograničnog područja Slovenije i Hrvatske. Temelj za daljnju održivost provođenja takvih aktivnosti na pograničnom području je namjensko opremanje Znanstveno edukacijskog centra Speleo kuća u Vodicama, koje je provedeno u sklopu projekta ŽIVO!, pojašnjava Zahtila.

Kako doznajemo, u novouređenoj prostoriji u prizemlju objekta Znanstveno edukacijskog centra uređuje se prezentacijski prostor - muzej krša čiji će stalni postav činiti skup različitih elemenata koji će posjetiteljima predstaviti osnove geomorfologije i značenja krša.

- U neposrednoj blizini Znanstveno edukacijskog centra, koji je nastao rekonstrukcijom stare škole, mićemo kao partneri postaviti dječje igralište, a u tijeku je i uređenje poučne staze "Putevima ljekovitog bilja" koja će obuhvatiti samoniklo ljekovito bilje karakteristično za ovo područje te "Staza izvora" na kojoj će se informativnim tabelama, putokazima i klupama skrenuti pažnja na pojedine izvore vode koji su donedavno bili od iznimnog značaja za život u ovome kraju, veli Zahtila.

Zahtila zaključuje kako je Natura Histica u sklopu ovog projekta izradila i Smjernice za upravljanje gradskim šumama čija je osnovna svrha razmjena iskustava i znanja u upravljanju gradskim šumama.

Elvis Zahtila

Ovih dana završavaju se i aktivnosti vezane za EU projekt GREEN4GREY - Šume za gradove, koji je financiran od strane Europskog fonda za regionalni razvoj u sklopu Instrumenata prepristupne pomoći OP IPA Slovenija-Hrvatska 2007.-2013. Uz vodećeg partnera projekta općinu Celje, partneri na projektu su JU Natura Histica, Grad Rovinj, Zavod za gozdove Slovenije, Mestni gozd Celje i Istarska županija.

Revitalizacija šuma

- Ovaj je projekt usmjerjen na održivo upravljanje urbanim šumama Rovinja (Park šuma Zlatni rt - Punta Corrente) i Celja (Mestni gozd Celje). Naš je cilj revitalizacija park šume Zlatni rt u Rovinju u kojoj smo obilježili pristupe park šumi postavljanjem info tabela, zasadili stablašice po povijesnoj matrici, uređili dječje igralište i dvije staze koje sada dodatno obogaćuju ovu prekrasnu lokaciju ističući pojedine prirodne i kulturno-povijesne značajke park šume.

- U neposrednoj blizini Znanstveno edukacijskog centra, koji je nastao rekonstrukcijom stare škole, mićemo kao partneri postaviti dječje igralište, a u tijeku je i uređenje poučne staze "Putevima ljekovitog bilja" koja će obuhvatiti samoniklo ljekovito bilje karakteristično za ovo područje te "Staza izvora" na kojoj će se informativnim tabelama, putokazima i klupama skrenuti pažnja na pojedine izvore vode koji su donedavno bili od iznimnog značaja za život u ovome kraju, veli Zahtila.

Zahtila zaključuje kako je Natura Histica u sklopu ovog projekta izradila i Smjernice za upravljanje gradskim šumama čija je osnovna svrha razmjena iskustava i znanja u upravljanju gradskim šumama.

OBNAVLJA SE STARI MLIN-VJETRENJAČA U NAJJUŽNIJOJ ISTARSKOJ TURISTIČKOJ OPĆINI

Za obnovu mlinova 800 tisuća kuna

Sada nas očekuje ugradnja strojarske opreme, što podrazumijeva ugradnju mlinskog mehanizma, kamenog mлина, jedara vjetrenjače i rasvjete u i oko objekta. Ove godine su radovi počeli tik pred sezonom pa su ubrzo i obustavljeni, ali ponovno krećemo ponovo u rujnu i svakako ćemo završiti za nekoliko mjeseci, veli zamjenik medulinskog načelnika Damir Demarin

Piše **Mirjana VERMEZOVIC IVANOVIC**

Opcina Medulin još je u lipnju ove godinu krenula s projektom obnove mlinova-vjetrenjače u središtu mjesta, za što joj je Ministarstvo turizma odobrilo 800 tisuća kuna. Ideja o revitalizaciji stigla je s više adresa budući da je to bila želja svih mještana i udruga, a mlin bi trebao postati brand ove općine s obzirom da se radi o jedinstvenoj vjetrenjači na Mediteranu. Preko puta ove, nalazi se još jedna vjetrenjača čija će se obnova financirati sredstvima europskih fondova.

Vjetrenjača je u prvoj fazi restrukturiranja dobila nove stepenice, obnovljen je pod te postavljeni hidroizolacija i nova vrata, a objekt je pripremljen za ugradnju nove elektroinstalacija. Zamjenik medulinskog načelnika Damir Demarin napominje da je uglavnom riječ o sanaciji strukture objekta kako bi se mogao nadograditi strojarskim dijelom opreme.

Radovi opet u rujnu

- Sada nas očekuje ugradnja strojarske opreme, što podrazumijeva ugradnju mlinskog mehanizma, kamenog mлина, jedara vjetrenjače i rasvjete u i oko objekta. Ove godine su radovi počeli tik pred sezonom pa su ubrzo i obustavljeni, ali ponovno krećemo ponovo u rujnu i svakako ćemo završiti za nekoliko mjeseci, veli Demarin.

N. LAZAREVIC

Vjetrenjača postaje i turistička atrakcija

Na pitanje u što će se konkretno utrošiti spomenuta sredstva, kaže da će se tim novcem pokriti najskuplj dio projekta: ugradnja mehanizma za pokretanje mlinova i jedara te rasvjeta objekta.

- Zahvaljujemo Ministarstvu na pruženoj potpori koju smo također dobili i u prvoj fazi rekonstrukcijskih radova. Potrudili smo se da ova sredstva budu do-

statna i učinili smo nekoliko tehničkih kompromisa da bismo se prilagodili našim finansijskim mogućnostima. Kao što sam prije naveo, projekt ne završava obnovom "malina", kako ga mi Medulinci zovemo, već se nastavlja dok se ne uredi i drugi malin i prostrani trg između njih. Tek kada se realiziraju sve faze ovog projekta, moći ćemo govoriti o revitalizaciji medulin-

zamišljanju kako bi to moglo izgledati. Nekoliko godina unazad izrađivali su se dokumentacija i projekti, to je sada riješeno. Ideja je bila vjetrenjaču vratiti u funkciju, ali uz nekoliko modernih inovacija u strojarskom dijelu projekta. Naime, danas je nemoguće obaviti identičnu rekonstrukciju, a da se istovremeno ispoštuju današnji standardi sigurnosti. Osim novog početka medulinske rive i atraktivnog motiva za razglednice, želja nam je bila u srcu turističkih zbivanja u Medulinu urediti površinu gdje ćemo uživo cijele sezone predstavljati medulinsku kulturnu baštinu. Ponajprije se to odnosi na predstavljanje priče o nekadašnjim vlasnicima, braći Pošić, i njihovom tadašnjem vizionarskom projektu izgradnje vjetrenjača, istaknuo je zamjenik načelnika.

Gastronomска ponuda

Dodao je kako će se potom predstaviti domaći kulinarski specijaliteti i autohtoni proizvodi, ali i folklor. Da bi to bilo moguće, osim vjetrenjače mora se urediti i trg značajnih dimenzija te jedan pomoći objekt u kojem bi se mogla pripremati i prezentirati gastronomске ponude. Naravno, sve to u domaćim nošnjama i pravoj istarskoj atmosferi,

- Iako će se u mlinu moći proizvoditi i brašno, više će služiti u demonstracijske svrhe. Svakako će se, napominje donačelnik, prodavati puno vrsta brašna koje se ne mogu proizvesti u samoj vjetrenjači. "Upitno je koliko će se brašna i prodati i hoće li sam mlin biti u stanju zadovoljiti potražnju. Detalje ćemo razraditi nakon što dogovorimo puni režim rada objekta", napominje naš sugovornik.

U planu i Muzej vjetrenjača

* Dok je prvi mlin koncipiran kao mjesto na kojem će biti demonstriran rad starih mlinova pogonjenih na vjetar, drugi, koji se nalazi preko puta, uredio bi se u mali muzej vjetrenjača i suvenirnica.

- Klijunčno je urediti prostor oko vjetrenjača i izgraditi još jedan mali pomoći objekt koji će služiti za prodaju i drugih proizvoda osim brašna, poput kruha, kroštula, fritula, maslinovog ulja i svih ostalih proizvoda kako bi posjetitelji doista i doživjeli stari mediteranski Medulin, onakav kakav je nekad bio. Kada se cijeli projekt realizira, uz pomoći prihoda koji bi se realizirali na ovaj način, vjetrenjače i sav sadržaj oko njih mogli bi samostalno zatvoriti finansijsku konstrukciju tako da ne budu na teret proračuna. To je već dugoročna perspektiva, ali prvi korak u pravom smjeru je napravljen, kaže zamjenik medulinskog načelnika Damir Demarin.

skih vjetrenjača, a ne samo o njihovoj rekonstrukciji, objašnjava Demarin.

Važno je, dodaje, da osim izgradnje objekata u projekt uključimo i medulinske udruge koje bi ga oplemenile idejama i manifestacijama, odnosno udahnule mu novi život.

- Ovom prilikom htio bih se zahvaliti Manuela Hrvatin koja je sudjelovala u projektu i pomogla nam u njegovoj realizaciji. Svojim iskustvom u realizaciji događaja u sklopu Istra inspirata okupila je DKUS Mendulu i sve zainteresirane u Medulinu. Tako smo dobili 1. dan kruha i brašna u Medulinu, obilježen pored same vjetrenjače. Izradili smo koncept brendiranja i vizualnog identiteta medulinskih vjetrenjača pod nazivom Malin in Medulin, kaže Demarin. Vjetrenjača je dobila i svoj autohtoni suvenir, dodaje, koji već nekoliko godina izrađuje Marija Luisa Kumar.

Pokretač projekta je, prema Demarinovim riječima, cijelo naselje Medulin, uključujući nekoliko istaknutih i strastvenih boraca za očuvanje medulinske kulturne baštine.

Već se desetičjećima u selu priča kako bi bilo lijepo da se na kuli opet zavijore jedra, ali jako je dugo sve ostalo samo na pričanju i

Glavni urednik:
Ranko Borovečki

Urednica priloga:
Daniela Bašić-Palković

Izdavač:
Glas Istre novine d.o.o.

Prilog izlazi prve

srijede u mjesecu

Prilog je realiziran u suradnji s Istarskom županijom